

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Євтуха Миколи Івановича на тему: «Методика оздоровлення студентів
ВНЗ під час професійної підготовки» на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02
– фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

Актуальність теми. Навчаючись у вищому навчальному закладі, студенти отримують знання й уміння, проходять школу виховання та формування основних загальнолюдських та професійних якостей, необхідних для подальшого життя в суспільстві та професійній діяльності. Однак, які б всеохоплюючі й глибокі знання не мав студент, його професійна кар'єра залежить від низки чинників, один з яких це відмінне здоров'я.

На сучасному етапі розвитку суспільства досить важливим аргументом є вимоги Закону «Про вищу освіту» та останніх нормативно-правових актів, щодо побудови навчального процесу студентів вищих навчальних закладів за Європейськими стандартами та місця у ньому фізичного виховання, як дисципліни, що віднесена за рамки навчального плану.

Сьогодні відбувається активний пошук нових форм і методів фізичного виховання, які б сприяли підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах. Проте методи, які застосовуються в організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах, недостатньо ефективні для забезпечення належного рівня фізичної підготовленості студентів.

Наукові публікації останніх років свідчать про відсутність тенденції до покращення фізичного здоров'я усього населення України. Збереження й зміцнення здоров'я людини пов'язана як з негативним впливом екологічних, соціальних та економічних чинників, так і з низькою ефективністю системи фізичного виховання. В цих умовах особливого значення набуває проблема покращення фізичного здоров'я студентської молоді, оскільки навчання у ВНЗ супроводжується стресовими ситуаціями, розумовим перенапруженням, нерациональною організацією режиму навчання й відпочинку.

Цілеспрямований вплив на організм студентів засобами фізичного виховання дає змогу досягти позитивних зрушень у зміцненні здоров'я. Завдання фізичного виховання у ВНЗ полягає не тільки у використанні оптимальних засобів фізичного виховання залежно від віку, статі, вихідного рівня здоров'я і працездатності, а і у ефективності їх впливу на організм та внесенні корективи в програми фізичного виховання залежно від морфологічного та функціонального стану фізіологічних систем організму.

Відсутність наукових робіт, присвячених детальному вивченню методик оздоровлення студентів під час професійної підготовки та нерозкриті при цьому організаційно-методичні складові фізичного виховання, що спрямовані на підвищення фізичної підготовленості та формування функціональних резервів організму студентів вищих навчальних закладів і актуалізують дане дослідження.

З огляду на вищесказане, автору вдалося визначити наукову проблему, яка є актуальною у сфері фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення.

Робота виконана відповідно до теми 3.2.3 «Формування і відновлення здоров'я осіб різного віку в процесі фізичного виховання» Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту (номер державної реєстрації 0107U001056), теми 4.4 «Вдосконалення організаційних та методичних засад програмування процесу фізичної реабілітації при дисфункціональних порушеннях у різних системах організму людини» Зведеного плану НДР у галузі фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (номер державної реєстрації 0111U001737) та теми НДР кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації Національного університету водного господарства та природокористування «Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини» на 2014–2016 рр. (номер державної реєстрації 0114U001366), у розробці яких здобувач був співвиконавцем.

Роль автора полягає в оцінці фізичного розвитку, науковому обґрунтуванні, розробці та впровадженні комплексної програми фізичного виховання студентів з метою їх оздоровлення.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз матеріалів дисертації з позиції обґрунтованості свідчить про логічний зв'язок назви наукового напряму з поставленою метою і завданнями дослідження. Визначені теоретична і методична основи дослідження, мета якого – удосконалити програмні та організаційно-методичні складові фізичного виховання студентів ВНЗ, спрямованих на підвищення фізичної підготовленості та формування функціональних резервів організму. Об'єкт та предмет дослідження вибрані адекватно та відповідають темі дисертаційної роботи. Використані методи дослідження дали змогу досягти поставлених завдань, а застосування в комплексі з традиційним педагогічним також фізіологічного дослідження підвищило наукову цінність отриманих результатів.

Досягнення мети дослідження забезпечено поетапним вирішенням чотирьох завдань, що дозволило отримати необхідні емпіричні дані, а коректне застосування методів математичної статистики – підвищити надійність і об'єктивність сформульованих висновків. Зокрема, на основі опрацювання 236 наукових літературних джерел з яких 60 – закордонних, автору вдалося узагальнити відомості щодо проблем побудови процесу та вдосконалення підходів до фізичного виховання у ВНЗ України, а також літературні дані щодо ролі мотиваційної діяльності в галузі фізичного виховання студентів.

У ході вирішення поставлених завдань дисертанту вдалося провести теоретичний аналіз та узагальнити матеріали науково-методичної літератури з метою вивчення стану фізичного виховання студентів у вищих навчальних закладах освіти, їх фізичної підготовленості та функціонального стану,

виявити особливості мотивації студентів ВНЗ до занять фізичними і спортивними вправами в навчальний та поза навчальний час, вивчити рівень фізичної підготовленості та функціонального стану студентів, вдосконалити та перевірити ефективність авторської програми фізичного виховання студентів ВНЗ, спрямованої на покращення їх фізичної підготовленості та функціонального стану. Основні наукові положення викладені в тексті роботи, що складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, вказано на його зв'язок з відповідними планами науково-дослідної роботи у галузі фізичного виховання і спорту, визначено об'єкт та предмет, мету і завдання, висвітлено наукове та практичне значення отриманих результатів, впровадження їх у практику, поданий перелік конференцій на яких проводилась апробація результатів дисертації.

У **першому розділі** дисертації («Особливості фізичного виховання студентської молоді в Україні»), на підставі аналізу літературних першоджерел, досліджено основні організаційні положення побудови процесу фізичного виховання у ВНЗ України, роль мотиваційної діяльності в галузі фізичного виховання студентів та теоретичні передумови необхідності вдосконалення підходів до фізичного виховання студентської молоді. Матеріал проаналізований на відповідному науковому рівні, систематизація та узагальнення одержаних даних відображають належну дослідницьку кваліфікацію дисертанта.

У **другому розділі** («Методи та організація дослідження») автор навів перелік методів дослідження, здійснив їх опис, представив методики для визначення фізичної підготовленості, функціонального стану (ЖЕЛ фактичне і ЖЕЛ розрахункове за формулою Людвіга, індекс Скібінськи, проба Штанге, проба Генчі, одномоментна проба, тест Бондаревського), рівень фізичної працездатності (проба Руфф'є) та представив логіку проведення дослідження, яке проводилося у три етапи з 2009 по 2012 рік.

У **третьому розділі** дисертації («Характеристика мотивації до занять фізичними і спортивними вправами, фізична підготовленість та функціональний стан студентів») дисертант навів результати соціологічного дослідження мотивації студентів до занять фізичною культурою, визначив рівень фізичної підготовленості студентів на початку дослідження. Також в даному розділі наведено результати визначення функціонального стану студентів на початку дослідження.

У **четвертому розділі** («Розроблення комплексної програми фізичного виховання студентів, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану») викладено обґрунтування комплексної програми фізичного виховання студентів, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану. Дана програма складається з методики проведення основних занять, організації та змісту самостійних занять, регуляції фізичного навантаження під час занять, особливості застосування тренажерів.

Визначальними рисами запропонованої програми фізичного виховання є те, що фізичне виховання було спрямоване на оволодіння навиками самостійного застосування засобів фізичного виховання, свідомого розуміння його позитивного впливу на весь організм, вміння самостійно організувати заняття з фізичного виховання та спрямування його на всебічний розвиток, підвищення фізичної працездатності та оздоровлення організму.

У п'ятому розділі («Експериментальна перевірка ефективності програми оздоровлення студентів») подано результати експериментальної перевірки комплексної програми фізичного виховання студентів, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану.

Завдяки запропонованій програмі та індивідуалізованому підходу, в студентів основної групи, видно, що ефективність запропонованої методики спрямованої на удосконалення фізичної підготовленості та функціонального стану студентів виражається в більш високих результатах її оцінки за допомогою визначення фізичної підготовленості та функціонального стану студентів.

Основні наукові результати розділу опубліковані у працях [46, 62, 63, 193].

У шостому розділі «Аналіз і узагальнення результатів дослідження» автор зробив узагальнення отриманих наукових результатів дисертаційної роботи та охарактеризував їх з відомими науковими роботами у даній сфері, підсумував підтверджувальні, доповнюючі наявні знання і нові результати з обраного напрямку.

Сформульовані висновки є ґрунтовними та виваженими, вони у повній мірі відображають результати дослідження та підтверджують повноту вирішення поставлених завдань і досягнення мети, об'єктивні та належним чином аргументовані. На наш погляд, важливою для галузі фізичної культури, фізичного виховання різних груп населення є доведена автором ефективність та необхідність впровадження в навчальний процес ВНЗ комплексної програми фізичного виховання студентів, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану. Отже, наукові положення запропонованої роботи мають достатній рівень обґрунтованості результатами досліджень, які визначили новизну, відповідну достовірність та об'єктивність висновків.

Достовірність результатів та їх новизна. Достовірність отриманих результатів підтверджується достатньою кількістю обстежених студентів (у констатувальному експерименті - 152 особи, формувальному – 152 особи), обраною методикою організації формувальної та констатувальної частини експерименту, коректним використанням методів математичної статистики.

За такого підходу дисертанту вдалось встановити наступну наукову новизну: уперше обґрунтовано та ефективно реалізовано авторську програму фізичного виховання студентів ВНЗ III–IV рівнів акредитації під час їх професійної підготовки, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану; удосконалено організаційно-методичні компоненти реалізації засобів фізичного виховання студентів ВНЗ

в процесі їх професійної підготовки; набули подальшого розвитку наукові результати по організації та методиці здійснення самостійних занять студентів фізичними і спортивними вправами.

Отримані дисертантом наукові положення, висновки підтверджені шляхом математичної обробки та статистичного аналізу, що забезпечує їх обґрунтованість і достовірність.

Практичне значення дослідження результатів полягає у розробці комплексної програми індивідуалізації фізичного виховання студентів ВНЗ, враховуючи рівень захворюваності та психофізичні особливості студентської молоді, що сприяє покращанню функціональних можливостей організму, підвищенню фізичної працездатності, фізичної підготовленості та оздоровленню.

Результати дослідження впроваджені у навчальний процес Національного університету водного господарства та природокористування, Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Рівненського державного гуманітарного університету, Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Повнота викладення результатів роботи в опублікованих працях і авторефераті. Результати дослідження представлено у 6 публікації, з яких 5-у спеціалізованих фахових виданнях України, 1 – у періодичному науковому виданні Польщі. Аналіз змісту цих публікацій, його порівняння із даними вивчених літературних джерел, підтверджують новизну отриманих автором результатів і сформульованих положень, що виносяться на захист. Також вони засвідчують повне відображення в них результатів дослідження.

Зміст автореферату відповідає тексту дисертації, а основні наукові результати приведені дослівно. Дисертація написана українською мовою, оформлені згідно вимог встановлених ДАК України.

Принципових зауважень до роботи немає. Зустрічаються окремі фразеологічні та стилістичні неточності, але вони суттєво не впливають на зміст роботи.

Позитивно оцінюючи результати проведеного дослідження в цілому, до змісту роботи є певні зауваження:

1. Потребує пояснення, якщо дисертаційна робота спрямована на вивчення методики оздоровлення студентів під час професійної підготовки, то чому у даній роботі не досліджувалось соматичне здоров'я, рухова активність, професійно важливі якості.
2. Потребує пояснення чому у завданнях та новизні дисертації програма називається «Авторська програма фізичного виховання студентів ВНЗ III–IV рівнів акредитації під час їх професійної підготовки, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану» а у подальшому у IV розділі і висновках дана програма називається «Комплексна програма фізичного виховання студентів,

- спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану» і що авторського у дані програмі.
3. Незрозумілим є і потребує пояснення ст.. 67, яким чином визначали загальний рівень фізичної підготовленості (рівень не може дотягувати до «середньої» оцінки, він може бути середній, вище, нижче середнього, високий або низький).
  4. Незрозуміло, як оцінювались показники у III розділі ст.. 67 проби Штанге, Генча, тест Бондарекського, шкали оцінки цих проб і тестів немає.
  5. Метою Комплексної програми фізичного виховання студентів, спрямованої на удосконалення їх фізичної підготовленості та функціонального стану є підготовка висококваліфікованих спеціалістів, окрім цього одним із завдань є професійно-прикладна фізична підготовка студентів із урахуванням особливостей майбутньої трудової діяльності. У дисертаційному дослідженні не розглядались і не досліджувались особливості професійної діяльності з даних спеціальностей, професійно важливі якості, засоби, що сприяють профілактиці профзахворювань і нейтралізації шкідливих впливів та несприятливих факторів на організм майбутніх працівників.
  6. Ст. 76, рис 4.1 подано Блок-схему застосування методики оздоровлення студентів з допомогою програми фізичного виховання де подано, що педагогічні умови повинні забезпечувати доцільне використання засобів, методів і форм з даної програми. Педагогічних умов у дисертаційному дослідженні не подано і не розкрито.
  7. Потребує пояснення які спортивні ігри використовували реалізуючи дану програму і як дозувалось навантаження при їх використанні, як контролювся самостійний блок занять.
  8. Потребує пояснення, чому у даній комплексній програмі тільки на ст..121 у табл.. 4.5 «Орієнтовний тижневий руховий режим студентів» простежується диференціація за статевими ознаками, до того цієї ознаки у дисертаційному дослідженні немає.

Наведені зауваження носять характер побажань і спонукають до дискусії, формою якої й є офіційний захист наукової праці.

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота Євтуха Миколи Івановича на тему: «Методика оздоровлення студентів ВНЗ під час професійної підготовки» виконана у Національному університеті водного господарства та природокористування, Міністерство освіти і науки України, є самостійним, закінченим науковим дослідженням, що вирішує актуальне завдання галузі фізичної культури та фізичного виховання різних груп населення.

Тому, виходячи з актуальності роботи, проведеного об'єму досліджень, ступеня його аргументованості, наукової новизни та практичного значення робота Євтуха Миколи Івановича повністю відповідає пункту 11 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого

наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук із фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Офіційний опонент:

кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри спортивно-педагогічних дисциплін

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

РИМИК Р. В.

